

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 895

din 16.12.2020

Dosar nr: 445/2020

Petiția nr: 3702/18.06.2020

Petenț: Asociația Civică Solidaritatea Hunedoreană

Reclamat: Ludovic Orban

Obiect: afirmații care pot îngrădi demnitatea cetățenilor români

I. Numele, domiciliul și sediul părților

Numele și domiciliul petentei

1. Asociația Civică Solidaritatea Hunedoreană cu sediul în Hunedoara, str. Munteniei nr.6, bl.E, ap.50, jud. Hunedoara

Numele, domiciliul și sediul reclamatului

2. Ludovic Orban cu domiciliul procesual la Guvernul României

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petenta sesizează CNCD cu privire la afirmațiile făcute de premierul României în data de 16 mai 2019, la acel moment președinte al PNL, respectiv *“Avem o poezie, Miorița, vă spun sincer că susțin să fie scoasă din programa școlară. Nu numai fatalismul care există și faptul că un om, deși este înștiințat că o să i se întâmple ceva rău, nu face nimic, mai sunt și alte lucruri care nu cad bine. Sunt niște chestiuni acolo care intră în subconștientul copilului care învață această poezie, care reflectă o mentalitate contrară unei societății care trebuie să evolueze, care trebuie să se dezvolte, care trebuie să bată cărări nebătute, trebuie să recupereze un decalaj moștenit nu din cauza noastră”*.

III. Procedura de citare

4. Având în vedere contextul evoluției epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a informat părțile cu privire la faptul că au posibilitatea de a trimite punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul acestora;

5. Părțile au fost de acord.

Susținerile petentei

6. Petenta sesizează CNCD cu privire la afirmațiile făcute de premierul României în data de 16 mai 2019, la acel moment președinte al PNL, respectiv *“Avem o poezie, Miorița, vă spun sincer că susțin să fie scoasă din programa școlară. Nu numai fatalismul care există și faptul că un om, deși este înștiințat că o să i se întâmple ceva rău, nu face nimic, mai sunt și alte lucruri care nu cad bine. Sunt niște chestiuni acolo care intră în subconștientul copilului care învață această poezie, care reflectă o mentalitate contrară unei societăți care trebuie să evolueze, care trebuie să se dezvolte, care trebuie să bată cărări nebătute, trebuie să recupereze un decalaj moștenit nu din cauza noastră”*.

7. Petentul susține că afirmațiile primului-ministru nu sunt demne de un înalt reprezentant al statului roman. Astfel, aceasta susține că, indiferent de părerile personale pe care le are, Ludovic Orban nu a înțeles că prin afirmațiile făcute a jignit marea parte a populației României, generații întregi de oameni care au citit balada Miorița, aceasta constituind una din piesele de temelie a culturii românești.

8. Având în vedere cele de mai sus, petentul solicita constatarea și sancționarea reclamantului, cetățean roman, etnic maghiar, minoritar, care din incultură, prostie sau rea-voință, a făcut comentarii care au jignit un popor întreg.

Susținerile reclamatului

-

V. Motive de fapt și de drept

9. În fapt, Colegiul director reține afirmațiile *“Avem o poezie, Miorița, vă spun sincer că susțin să fie scoasă din programa școlară. Nu numai fatalismul care există și faptul că un om, deși este înștiințat că o să i se întâmple ceva rău, nu face nimic, mai sunt și alte lucruri care nu cad bine. Sunt niște chestiuni acolo care intră în subconștientul copilului care învață această poezie, care reflectă o mentalitate contrară unei societăți care trebuie să evolueze, care trebuie să se dezvolte, care trebuie să bată cărări nebătute, trebuie să recupereze un decalaj moșteni nu din cauza noastră”*.

10. În drept, în soluționarea prezentei petiții apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

11. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

Libertatea de exprimare nu este însă un drept absolut și comportă limitări în situații expres prevăzute de lege. În acest sens, este relevantă practica Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg în aplicarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită de o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoii imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, *Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.*) Protecția demnității umane este una dintre valorile protejate în raport cu libertatea de exprimare. Libertatea de exprimare este susținută până la limita în care încalcă un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertate de exprimare devine secundar. Libertatea de exprimare acoperă și declarațiile jignitoare până la momentul la care acestea nu conduc la incitare violentă (Surek și Ozdemri vs. Turcia, Karatas vs. Turcia, Oberschlick-Austria și Nilse – Johnsen vs. Norvegia – CEDO).

12. În cazul de față analizăm declarația unei persoane care la data de 16 mai 2019, când și-a expus opinia, avea calitatea de președinte al PNL.

Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la declarația reclamatului obiect al prezentei petiții. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

13. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

14. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane și a drepturilor morale ale cetățenilor aparținând persoanelor de culoare.

Protecția demnității unei persoane aparținând unei minorități naționale, grup vulnerabil, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a

demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența acestora la o etnie – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

15. Declarațiile nu au un conținut ofensator, jignitor la adresa românilor, nu constituie niciun element direct sau indirect de incitare la ură sau violență.

Aceste aspecte nu conduc la concluzia existenței un comportament care a avut ca scop sau vizează crearea unei atmosfere ostile, degradante și umilitoare la adresa cetățenilor români.

Prin urmare, constatăm că nu există niciun element de incitare împotriva cetățenilor români, nu suntem în prezența unui “pericol evident și prezent” (clear and present danger), existând posibilitatea de reacție publică la adresa declarațiilor părții reclamate.

Considerăm că, într-o societate democratică, nu se impune măsura limitării libertății de exprimare în acest caz.

16. Pentru considerentele de mai sus, Colegiul director decide că faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, și se încadrează în limitele libertății de exprimare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu **unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată,
2. Prezenta hotărâre se va comunica părților;

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita:

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată online în data de 16.12.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN- Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN –Membru, LAZĂR MARIA – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA - Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiului director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 07.01.2021

Redactat și motivat de A.P.G. și H.G

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.